

بنام خداوند جان و خرد

پروپوزال نویسی
ارائه دهنده: مریم صابری
عضو هیئت علمی
نیم سال اول 1401-1402

پروپوزال چیست؟

• طرح اولیه و طرح پیشنهادی تحقیق است.

• در واقع نقشه انجام تحقیق و راهنمای محقق برای عملیاتی

کردن و اجرای تحقیق است.

What is
Proposal Writing?

دلایل توجیهی تهیه طرح تحقیق:

1) تسهیل برنامه‌ریزی اجرایی تحقیق.

2) کسب حمایت دیگران.

3) آگاه کردن کسانی که در تصویب طرح موثرند.

دلایل تسهیل بر نامهریزی اجرایی تحقیق

- 1) ترتیب زمانی هر فعالیت را مشخص می‌کند.
- 2) مشخص می‌کند که چه فعالیت‌هایی در عرض یکدیگر و به موازات هم باید انجام پذیرد.
- 3) طرح باعث می‌گردد که محقق تصویری کامل از مجموعه اقدامات و امور مربوط به پژوهش علمی را تهیه کند.
- 4) باعث می‌شود تا فهرست کاملی از کلیه نیازهای بودجه‌ای، نیروی انسانی، وسایل و امکانات که برای تحقیق لازم است فراهم شود.
- 5) از سرگردانی و بلا تکلیفی در انجام بعضی از مراحل و امور مربوط به طرح جلوگیری به عمل می‌آورد.

کسب حمایت دیگران:

محقق در هر نوع تحقیق نیازمند مساعدت و کمک افراد یا موسسات دیگر است. این کمکها ممکن است مالی و بودجه‌ای یا صدور مجوز و مساعدتهای گوناگون باشد.

آگاه کردن کسانی که در تصویب طرح موثرند:

معمولا اکثر طرح‌های تحقیق نیاز به تصویب و تأیید مقامات ذیصلاح دارد. مثلا طرح‌های کاربردی و عملی را موسسات بخش خصوصی و دولتی پیشنهاد می‌کنند.

دلایل تصویب طرح‌های اساتید و دانشجویان توسط مقامات ذی صلاح دانشگاه:

1) زیرا دانشگاه می‌خواهد اعتبار و بودجه مورد نیاز را تامین کند.

2) می‌خواهد از سرمایه معنوی دانشگاه استفاده کند و این طرح به نام دانشگاه انجام یا نتایج آن منتشر شود.

3) می‌خواهد حاصل کار استاد را در سرنوشت استخدای و ارتقای مرتبه وی دخالت دهد.

مراحل انجام یک تحقیق علمی

❖ نگارش پروپوزال طرح تحقیق

- انتخاب موضوع

- نگارش عنوان تحقیق

- مقدمه:

- بیان مساله

- مروری بر متون

- اهداف، فرضیات و سوالات

- تبیین و تعریف متغیرها

- روش مطالعه:

- نوع و روش مطالعه

- جامعه پژوهش و حجم نمونه

- روش نمونه گیری

- ابزار گردآوری داده ها

- پایایی و روایی ابزار گردآوری

- محدودیت ها و مشکلات

- ملاحظات اخلاقی

- منبع نویسی

- جدول گانت

- بودجه بندی

❖ تصویب طرح پژوهشی

❖ اجرا

❖ تجزیه و تحلیل داده ها

❖ ارائه گزارش نهایی طرح

اولین مرحله تحقیق احساس وجود یک **مشکل** است؛ به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا مشکلی روبرو گردیده است که در حل آن ابهام یا تردید دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.

معیارهای انتخاب موضوع

- اولویت و اهمیت موضوع:
موضوع نیازی را رفع می کند؟
آیا موضوع الویت زمانی و مکانی دارد؟
- قابلیت اجرا:

- تعداد شرکت کنندگان کافی باشد.
- از نظر وسعت قابل اداره باشد.
- از نظر زمانی قابل انجام باشد.
- از نظر سیاست های بهداشتی و بالینی قابل انجام باشد.

• دوباره کاری نباشد:

یافته های قبلی را بسط دهد.

یافته های جدید به دست دهد.

اگر تکراری است، تکرار آن مفید یا لازم باشد.

• مسائل اخلاقی در موضوع تحقیق:

خطرات فیزیکی غیر قابل قبول

تجاوز به حریم خصوصی و ....

• مناسب بودن:

وسعت مسئله مورد نظر چقدر است؟

شدت مسئله به چه میزان می باشد؟

عنوان طرح تحقیق

- اولین عبارتی که دیگران با آن مواجه می شوند.
- بر اساس آن درباره طرح تحقیقاتی پیشنهادی شما قضاوت کنند.
- کسانی که قرار است طرح تحقیقاتی پیشنهادی شما را تصویب کنند، باید از عنوان تحقیق درست همان چیزی را بفرمایند که شما می فهمید.

- عنوان در بر گیرنده هدف کلی طرح باشد.
- عنوان تحقیق باید با عبارت و کلمات کامل، ساده و قابل فهم نوشته شود.
- عنوان تحقیق باید رابطه بین متغیر ها را به وضوح نشان دهد.

عنوان

- سعی شود دامنه تحقیق محدود در نظر گرفته شود.
- عنوان را غیر سوالی مطرح نمائید.
- از کلمات مناسب و مطلوب استفاده شود.
- گاهی اوقات ذکر روش کار در عنوان بر اعتبار طرح می افزاید.

ویژگی های يك عنوان مناسب

- جامع و کامل باشد
- تا حد امکان کوتاه باشد
- فاقد کلمات اختصاری باشد
- عاری از پیش دآوری باشد

عنوان

- از کلمات کوتاه ، رسا و در حد امکان از یک زبان استفاده شود
- عبارت گویا باشد و گیج کننده نباشد. از اختصارات که ممکن است مخفف عبارات مختلفی باشند پرهیز شود.
- در تحقیقات توصیفی بیان مکان و زمان تحقیق در عنوان ضرورت دارد.
- در عنوان دقیقاً " آنچه محقق بدنبال تعیین آن است بیان شود.

• لازم است مانند یک مجسمه ساز ظاهر عنوان خود را مرتب کنید.

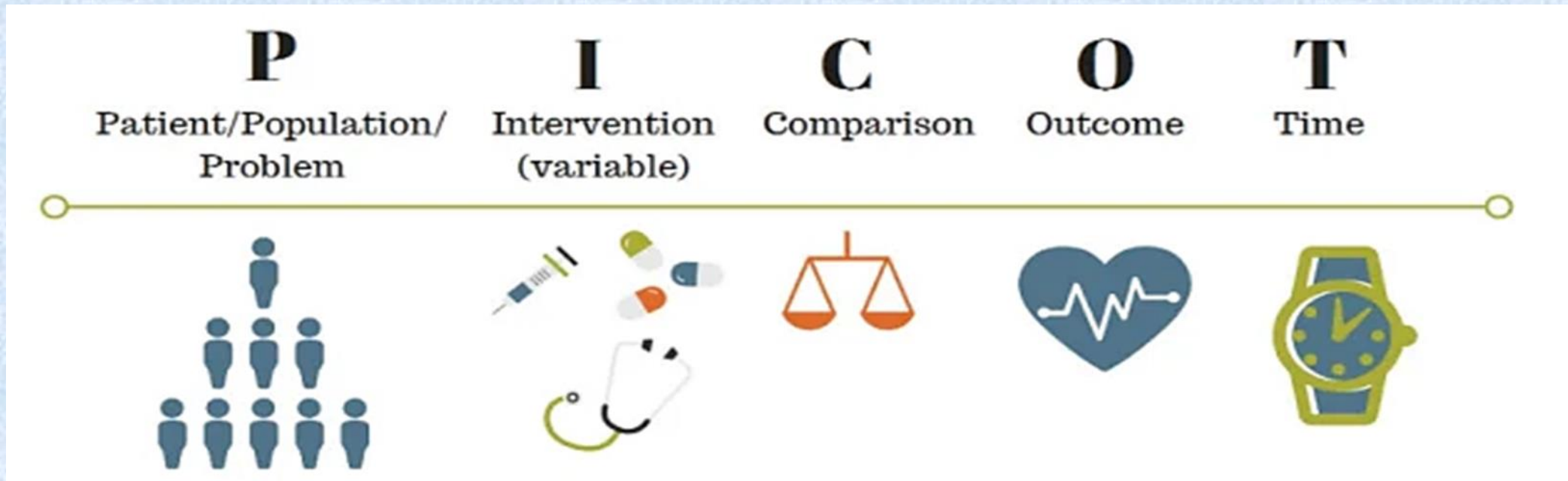
• کدامیک از دو عنوان زیر بهتر یا درست تر است؟

• 1- بررسی علل روانی - اجتماعی فرار دختران، در دختران فراری شهر تهران در سال 1386

• 2- آسیب شناسی روانی - اجتماعی فرار دختران در شهر تهران (1386).

عنوان استاندارد پژوهشی

P	I	C	O
Population Patient Problem	Intervention Or Exposure	Comparison	Outcome
Who are the patients? What is the problem?	What do we do to them? What are they exposed to?	What do we compare the intervention with?	What happens? What is the outcome?

- 1.The effect of education of successful breastfeeding to pregnant women based on Pender's health promotion model: A clinical trial**
- 2.Comparison of the effect of electronic learning and blended learning on the empowerment of the caregivers of cancer patients under chemotherapy**

مقدمه

شامل دو بخش:

- بیان مسأله و توجیه اهمیت و ضرورت موضوع
- مرور متون

بیان مسئله

- در بیان مسأله؛ تعریف مسأله یا مشکل، تبیین وسعت و ابعاد آن (در واقع آن چه هست و آنچه باید باشد)، میزان و شدت مشکل از نظر بروز، گستردگی، وخامت، پیامدهای آن، توزیع مشکل (جغرافیایی، سن، جنس) ذکر شود و نهایتاً این نکته که چه سوال بدون پاسخی با این مطالعه پاسخ داده می شود .
- دلایل انتخاب موضوع، فواید ناشی از اجرای طرح، کاربردی بودن، ارائه راه حل به منظور حل یکی از مشکلات نوین علمی یا اجرایی، کاهش قابل ملاحظه در هزینه ها و وقت و از این قبیل باعث توجیه اهمیت موضوع و ضرورت انجام تحقیق می گردد.

بیان مسئله

- توصیف مشکل
- آنچه هست و آنچه باید باشد
- توصیف علل احتمالی
- تشریح اهمیت موضوع
- فواید اجرای طرح

در بیان مسئله نکات زیر آورده می شود:

- اطلاعات زمینه ای
- توصیف دقیق مسأله
- نحوه بروز یا وقوع
- وسعت و شدت
- عوامل دخیل در بروز مسأله
- نحوه برخورد فعلی با مشکل
- فواید پژوهش
- چه نتایجی از حل مشکل انتظار می رود

اهمیت و ضرورت تحقیق

• این که به ثمر رساندن این پژوهش چه کاربردهایی خواهد داشت و یا این که باعث حل چه مشکل یا مشکلاتی می شود در حیطه اهمیت و ضرورت شماست

• برای نگارش این قسمت از تحقیق، کاربردی تر فکر کنید. سعی کنید این قسمت را واقع بینانه و کامل تر مطرح کنید، با این کار خود را از لحاظ روحی برای ادامه تحقیق تقویت کرده اید

مرور متون

- جستجو و تحلیل نظام‌مند منابع (اعم از مقاله، کتاب، پایان‌نامه و ...) که در یک زمینه موضوعی خاص منتشر شده است.

- به موضوع اشراف زیادتری پیدا می کند.
- اقدام به دوباره کاری و تکرار نخواهد کرد.
- از روش کار دیگران آگاه می شود و با مسائل و مشکلات آن آشنا می شود.
- متغیرهای مورد نظر را بهتر شناسایی کند.
- در بررسی و ارزیابی فرضیه ها و نتیجه گیری از آن ها استفاده می کند.

اهداف بازنگری منابع تصویری از دانش موجود + پیشینه تحقیق

1- انتخاب موضوع تحقیق .

- آشنایی با منابع علمی و مطالب منتشر شده
- آنچه تا کنون انجام شده
- مواردی که نیاز به پاسخ دارند
- مواردی که ضد و نقیض هستند
- خلاهای موجود

2- کسب بینش و آگاهی عمیق .

- پیشرفتهای علمی و یافته های پژوهشی
- آشنا شدن با نظرات موافق و مخالف
- پروراندن موضوع تحقیق

3- پیشگیری از دوباره کاری

4- آشنایی با روش اجرای تحقیق (تعریف متغیرها، تعیین اهداف، نوشتن سوالات و فرضیه های تحقیق – تکنیک های آماری)

5- اجتناب از مشکلات و اشتباهات و آشنا شدن با محدودیت های احتمالی

بررسی متون

- کمک به نوشتن بیان مسئله و توجیه افراد
- نشان دادن به داوران که به اندازه کافی مطالعه داشته اید.

اهداف تحقیق

• **هدف کلی:** هدفی است که محقق در نتیجه انجام این تحقیق می خواهد به آن برسد. هدف کلی همان شکل خبری عنوان مطالعه است.

• **اهداف اختصاصی:** از آنجا که سنجش میزان دستیابی به هدف کلی ارائه شده در یک تحقیق امکانپذیر نیست، آن را به چند هدف فرعی تقسیم می کنند. بدیهی است در نتیجه تحقق اهداف فرعی یک تحقیق هدف کلی یک تحقیق عملی می شود.

• **هدف کاربردی:** حاصل تحقیق منجر به آن خواهد شد و ساختار مشخصی ندارد.

• نکته : چند ویژگی اساسی را باید در مورد اهداف اختصاصی تحقیق در نظر داشت :

• صراحت : اهداف اختصاصی باید به طور مشخص، روشن و صریح عنوان گردند .

• ایجاز (خلاصه کردن) : هدف اختصاصی یک تحقیق باید در حدود يك سطر مطرح شود .

• عدم تناقض : اهداف اختصاصی تحقیق باید با یکدیگر سازگار باشند و در کل نیز مجموعه ای منتظم و بهم پیوسته فراهم آورد .

• تعداد مناسب : تعداد اهداف یک تحقیق باید در حد اعتبار، زمان، نیروی انسانی و سایر امکانات باشد .

خصوصیات و نگارش اهداف

- صریح، روشن و بدون ابهام
- قابل اندازه‌گیری
- دارای زبان علمی
- استفاده از افعال عملی مانند تعیین،
مقایسه، محاسبه و ...

کلماتی مثل شناخت، فهمیدن کلمات مناسب و عینی
نیستند

عنوان

بررسی تأثیر روزه داری در ماه مبارک رمضان
بر برخی از عوامل بیوشیمیایی خون در
دانشجویان دانشکده پرستاری نیشابور سال 1380

هدف کلی

تعیین میزان تأثیر روزه داری در ماه مبارک رمضان
بر برخی از عوامل بیوشیمیایی خون در دانشجویان
دانشکده پرستاری نیشابور در سال 1380

اهداف جزئی

1. تعیین تأثیر روزه داری بر میزان قند خون در دانشجویان دانشکده پرستاری نیشابور
2. تعیین تأثیر روزه داری بر میزان اوره خون در دانشجویان دانشکده پرستاری نیشابور
3. تعیین تأثیر روزه داری بر میزان اسید اوریک خون در دانشجویان دانشکده پرستاری نیشابور
4. تعیین تأثیر روزه داری بر میزان کلسترول خون در دانشجویان دانشکده پرستاری نیشابور

فرضیه

بیان فرضیه ها و سوالات تحقیقی از دیگر قسمت های مهم یک تحقیق است.

• باید تصویری علمی از چگونگی متغیرها و نحوه ارتباط و تاثیر گذاری آنها با یکدیگر را ارائه دهید، تا بر اساس آن تلاش کاوشگرانه خود را آغاز نمایید و در ادامه از صحت و سقم آن مطلع شوید.

• بنابراین لازم است به بررسی پیشینه تحقیق بپردازد و به دقت پژوهش های قبلی انجام شده را مطالعه کند.

فرضیات (Hypothesis)

- فرضیه عبارت است از یک بیانیه حدسی و احتمالی درباره چگونگی روابط بین چند متغیر
- فرضیه عبارت است از حدس یا گمان اندیشمندان درباره چگونگی روابط بین پدیده ها ، اشیاء، متغیرها
- فرضیه حدسی موقتی است که درست بودن یا نبودن آن باید آزمایش شود.
- فرضیه به صورت جمله اخباری مطرح می شود و بیانگر نتایجی است که محقق انتظار دارد و احتمال می دهد در ادامه (بدون سوگیری) به آن برسد.

• میزان قند خون در قبل از ماه مبارک و بعد از مبارک متفاوت است.

یک فرضیه هیچ گاه اثبات یا ابطال نمی شود،
بلکه بر اساس داده های بدست آمده فقط تأیید را
رد می شود.

فرضیه به دو صورت بیان می شود:

• 1. فرضیه هایی که به احتمال وجود تفاوت، رابطه ، اثر اشاره می کنند

• فرضیه تحقیق H_1 یا H_A

• 2. فرضیه هایی که به نداشتن تفاوت، رابطه یا اثر اشاره می کنند.

• فرضیه پوچ ، صفر، آماری H_0 Null or statistical

• بین میزان استرس پرستاران بخش های ویژه و بخش های داخلی و جراحی تفاوت وجود دارد.

H1

• بین میزان استرس پرستاران بخش های ویژه و بخش های داخلی و جراحی تفاوت وجود ندارد. (یکسان است)

H0

فرضیات تحقیقی H_1 به اشکال زیر بیان می شود:

• فرضیه دو طرفه: محقق رابطه، تفاوت یا اثر را بیان می کند ولی چگونگی آن را بیان نمی کند.

بین میزان آگاهی بیماران قبل از عمل جراحی و میزان اضطراب آنها رابطه وجود دارد.

فرضیه یک طرفه :

• بین میزان آگاهی بیماران قبل از عمل جراحی و میزان اضطراب رابطه مستقیم وجود دارد.

• بین میزان آگاهی بیماران قبل از عمل جراحی و میزان اضطراب رابطه معکوس وجود دارد.

در نوشتن فرضیه باید موارد زیر را در نظر گرفت:

(1) رابطه بین دو یا چند متغیر را حدس بزند

(2) با اصول کلی دانش موجود هماهنگ باشد

(3) قابل آزمون باشد

سوالات پژوهشی

• زمانی که پژوهش تنها دارای یک متغیر است و پژوهش گر فقط قصد توصیف چگونگی وضع آن را دارد به جای فرضیه سوال یا سوالاتی را برای آن مطرح می کند.

• در تحقیقات توصیفی که صرفاً "به بیان آنچه در جامعه می گذرد پرداخته می شود نیازی به ارائه فرضیات نسبت و از سوالات برای رسیدن به اهداف استفاده می شود.

فرضیات یا سوالات پژوهشی

- در پژوهش هایی که هدف کشف روابط علت و معلولی است نوشتن فرضیه ضروری می باشد
- در پژوهش های توصیفی محقق نمی تواند چگونگی پدیده ها را پیش بینی کند فرضیه اهمیت کمتری دارد

اگر شما نمی دانید چه موقع **فرضیه** و چه موقع **سؤال** مطرح کنید ابتدا لازم است با زیر بنا و پایه های رایج فرضیه آشنا شوید:

1- مبنای نظری یا نظریه ها

2- مبنای عملی و تحقیقاتی که تا کنون مرتبط با موضوع مورد بررسی انجام شده است ..

• اگر بعد از بررسی پیشینه تحقیقات و نظریه های علمی مرتبط با موضوع تحقیق و رابطه بین متغیر هایتان ، به این نتیجه برسید که بین متغیر های مورد بررسی رابطه مشخصی (مثلا مثبت یا منفی) وجود دارد .....

و این رابطه مستند به پیشینه نظری و عملی قبلی است و همگرایی نسبی در آن را بطه وجود دارد شما در این شرایط می توانید **فرضیه** بدهید.

اگر حدس شما ویا آن چیزی که قصد مطرح کردنش را دارید زیربنای نظری و تحقیقی ندارد ویا همگرایی بین نتایج تحقیقات و نظرات قبلی بدست نیامده باید **سؤال** طرح کنید.

مثال

بین بعد انعطاف پذیری شخصیت و هوش هیجانی رابطه وجود دارد.

آیا بین بعد انعطاف پذیری شخصیت و هوش هیجانی رابطه معنی داری وجود دارد؟

سؤال :

1. میزان قند خون قبل از ماه مبارک رمضان چقدر است؟
2. میزان قند خون بعد از ماه مبارک رمضان چقدر است؟

• برخی مواقع تحقیقی تنها دارای یک متغیر است و محقق فقط می خواهد به توصیف چگونگی وضع آن متغیر بپردازد و چنین مواقعی بهتر است سؤال مطرح شود.

• اگر موضوعی تحت عنوان:

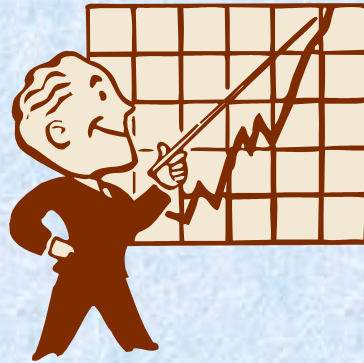
بررسی زمینه های فرهنگی - خانوادگی افراد دارای اختلال شخصیت مرزی، باشد

می توانید **سؤال‌های** این چینی مطرح کنید

- 1- افرادی که اختلال شخصیت مرزی دارای چه زمینه های خانوادگی هستند؟
- 2- افرادی که اختلال شخصیت مرزی دارای چه زمینه های فرهنگی هستند؟

فرضیه و سؤال

• به عنوان يك اصل :

براي هر هدف جزئی يك سؤال يا يك فرضیه مطرح مي شود.

سوالات و فرضیات

• هدف توصیفی ← سؤال

• هدف تحلیلی ← فرضیه

تعیین میانگین فشار خون در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی

میانگین فشار خون در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی چقدر است؟

تعیین ارتباط پرفشاری خون با میزان درآمد در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی

پرفشاری خون با میزان درآمد در افراد بالای ۳۰ سال تهرانی ارتباط دارد.

پرفشاری خون در افراد پردرآمد بالای ۳۰ سال تهرانی بیشتر است.

ارایه فرضیه و سوال :

همانطور که ارزش یک تحقیق به تأیید شدن فرضیه های آن نیست، تعداد زیاد فرضیه ها و سوالات و ملاک مهم و معتبر بودن تحقیق نیست.

متغیرها

متغیرهای مطالعه			
نام متغیر	نقش (مستقل یا وابسته)	نوع (کیفی اسمی، کیفی رتبه‌ای، کمی)	واحد اندازه گیری

متغيرها

- مشخصه يك فرد، چيز، پديده يا پيام مورد نظر است كه :
- قابل اندازه گيري بوده
- مي تواند مقادير مختلفي بپذيرد

تعریف متغیر

- برای **تعریف نظری یا تئوری** از لغت نامه، دائره المعارف، کتاب مرجع و درسی و... اقتباس می شود
- **تعریف یک مفهوم بوسیله مفاهیم دیگر** (از مطالعات و نظریه های موجود نشات می گیرد) با بیانی علمی ارائه می شود.
- **ذکر منبع** مورد استفاده ضرورتی اجتناب ناپذیر است.

تعریف متغیر

- تعاریف عملی بر عهده محقق قرار دارد.
- محقق آنچه را که از این عنصر در تحقیق خود مد نظر دارد بیان می کند.
- محقق به مشخص ساختن و تعریف نمودن آن متغیر و تعیین کردن عملیات و معیارهای تجربی که برای اندازه گیری و سنجش آن لازم است می پردازد.

مثال:

- استرس پاسخ غیر اختصاصی بدن به هر نوع مطالبه از آن است (منبع)
- منظور از استرس در این مطالعه این است کسانی که از آزمون استرس..... نمره بالایی.... بگیرند

• انواع متغیرها:

• متغیر مستقل یا علت: تغییرات آن تابع

تغییرات متغیر دیگر نیست.

• متغیر وابسته یا معلول: تغییرات آن تابع

تغییرات متغیر دیگری است.

متغیرها را از نظر ماهیت مقادیری (حالت‌هایی) که می‌پذیرند می‌توان به دو دسته تقسیم کرد:

• **متغیر کیفی:** متغیرهای کیفی را متغیرهای مقوله‌ای نیز می‌نامند که حالت‌های گوناگونی را می‌پذیرند، مانند جنسیت (مرد و زن)، مذهب، شغل و ...

• **متغیر کمی:** متغیرهایی هستند که برای اندازه‌گیری آنها می‌توان اعداد را به وضعیت آزمودنی بر طبق قاعده‌ای معین منتسب کرد مانند سن، وزن و ...

متغیر های کمی به دو دسته تقسیم می شوند:

• **متغیر کمی پیوسته:** متغیری است که بین دو مقدار متوالی آن، مقادیر بی شماری وجود دارد مانند بهره هوشی، قد و وزن.

• **متغیر کمی گسسته:** متغیری است که بین هر دو مقدار متوالی آن نمی توان مقادیر دیگری را پیدا نمود مانند: تعداد فرزندان .

• **متغیر کیفی رتبه ای:** متغیرهای خاصی هستند که حالات مختلف آنها هر کدام کمتر یا بیشتر از دیگری است و می توان آنها را مرتب کرد . مانند:

• **شدت درد:** بدون درد، خفیف، متوسط، شدید

• **فراوانی درد:** هرگز، ندرتاً، گاهی، اغلب

• **هر چند حالتهای مختلف يك متغیر رتبه ای نسبت به هم برتری دارند، ولی فاصله آنها مقدار مشخصی نیست به عنوان مثال فاصله ندرتاً تا گاهی به اندازه فاصله گاهی تا اغلب نیست .**

انواع متغیر ها

• **متغیر زمینه ای (جمعیت شناسی یا دموگرافیک):**

در مطالعات انسانی برخی متغیر های وابسته به جمعیت حضور دارند که سنجش آنها به نحوی مورد استفاده ما خواهد بود.

این متغیر ها خصوصیات جامعه مورد مطالعه را به نحوه مطلوبی توصیف می کنند و به شناخت بهتر موضوع کمک می کنند.

انواع متغیر ها

متغیر مداخله گر (مخدوش کننده) : آن متغیری است که بر روی رابطه علت معلولی بین دو یا چند متغیر تاثیر می گذارد و باعث قوی یا ضعیف شدن رابطه بین متغیرها از حد واقعی آنها می شود.

کنترل متغیر مخدوش کننده

• حذف متغیر مداخله گر

• مشابه سازی نمونه ها

• آنالیز

مقیاس اندازه گیری متغیرها

- **مقیاس اسمی-اعتباری (nominal):** شامل یک یا چند گروه یا طبقه است که از نظر **کیفی** با هم متفاوتند اما بین گروهها هیچگونه ارجحیتی وجود ندارد.

- ممکن است برای هر گروه یا طبقه شماره ای در نظر گرفته شود که ارزش ندارد بلکه "کد" شناسایی اند.

- **جنس: 1- مذکر؛ 2- مونث**

- **نژاد: 1- سیاه پوست؛ 2- زرد پوست؛ 3- سرخ پوست**

نتایج به صورت درصد بیان می شوند.

مقیاس اندازه گیری

- **مقیاس رتبه ای:** در بین گروهها از نظر متغیر مورد نظر برتری وجود دارد- گروهها یکسان نیستند.
  - گروهها نسبت به هم روی پله های یک نردبان قرار گرفته اند- ترتیب ذاتی بین دسته ها وجود دارد- درجه بندی شده اند.
  - **طبقه اجتماعی:** کلاس 1- کلاس 2- کلاس 3-....
  - **فراوانی سر درد:** اغلب – گاهی – بندرت- هرگز
  - **شدت بیماری:** شدید- متوسط- خفیف
- از درصد و نسبت برای بیان آنها استفاده می شود

مقیاس اندازه گیری

- مقیاس فاصله ای-عددی (کمی): در این مقیاس فاصله بین گروه‌ها با هم مساوی در نظر گرفته شده است.
- صفر در این مقیاس فقدان خاصیت مورد نظر اندازه گیری نیست.
- اختلاف مساوی بین هر جفت از اعداد نمایانگر اختلاف مشابه در خصوصیت مورد اندازه گیری است.
- اختلاف دمای دو اتاق

مقیاس اندازه گیری

- **مقیاس نسبی**:- در این مقیاس صفر دلیلی برای فقدان خاصیت مورد اندازه گیری است و در نتیجه نسبت بین اعداد در این مقیاس همان نسبت مقدار خاصیت مورد اندازه گیری است.
(صفر واقعی دارد)
- **غلظت هموگلوبین**: بر حسب گرم

جدول متغیرها (تاثیر برنامه آموزش استفاده از کتابخانه بر توانایی استفاده از کتابخانه توسط دانشجویان.....)

مشخصات متغیر	مستقل	وابسته	زمینه ای	کمی	کیفی
				پیوسته- گسسته	اسمی – رتبه ای
برنامه آموزش	*				*اسمی
توانایی استفاده از کتابخانه		*			*رتبه ای
رشته تحصیلی			*		*اسمی
جنس			*		*اسمی
سن			*	*پ	

انواع مطالعه

انواع روش های بررسی عبارتند از:

- **مطالعه توصیفی:** جمع آوری و ارائه تنظیم داده هاست برای ارائه تصویر روشنی از يك موقعیت خاص
- **مطالعه تحلیلی:** علل یا عوامل خطر در ایجاد يك مسئله خاص را با بررسی و مقایسه دو گروه یا بیشتر بر اساس متغیرهای مورد مطالعه نشان می دهد و به دو گونه است ، کوهورت ، مورد - شاهدهی
- **مطالعه مداخله ای:** تأثیر مداخله بر روی يك گروه در مقایسه با گروه شاهد اندازه گیری می شود.

مطالعات توصیفی

• **الف) روش مقطعی** به منظور گردآوری داده ها در باره یک یا چند صفت در یک مقطع از زمان (یک روز ، یک هفته ، یک ماه) از طریق نمونه گیری از جامعه انجام می شود .

• **ب) روش طولی :** در بررسی های طولی ، داده ها در طول زمان و یا به عبارت دیگر در زمان های مختلف گردآوری می شود تا تغییرات بر حسب زمان بررسی شده و به رابطه این متغیرها از نظر تغییرات در طول زمان پی برده شود .

مطالعات مداخله ای

- تجربی
- نیمه تجربی
- کار آزمایی بالینی

جامعة مورد مطالعة

جامعه مورد مطالعه

- جامعه مورد مطالعه ، **جمعیتی** است که مطالعه بر روی آن انجام می شود
- لزوماً این جامعه انسانها نیستند بلکه می تواند **پدیده ها ، اشیا و موجودات زنده** باشند.

نمونه تحقیق

حجم نمونه آماری

در قسمت حجم نمونه آماری ، تعداد کامل
افراد یا واحد های مورد بررسی را ذکر
می کنید.

- اندازه نمونه ها چقدر باشد ؟
- انتخاب نمونه بیشتر از مورد نیاز = اتلاف منابع
- انتخاب نمونه های خیلی کوچک = نتایج فاقد استفاده عملی

• چنانچه تعداد افراد مورد مطالعه کم باشد می توان تمام افراد تحت مطالعه را در نمونه گیری آورد.

سرشماری

• اگر جامعه بزرگ است با استفاده از فرمولهای آماری درصدی از جامعه را انتخاب می کنید

نمونه گیری

روش های نمونه گیری

نمونه گیری احتمالی

• نمونه گیری تصادفی ساده: انتخاب به

صورت تصادفی

• نمونه گیری نظام مند: انتخاب نمونه

از طریق تقسیم حجم جامعه به حجم

نمونه و تعیین فاصله نمونه گیری و

انتخاب هر مورد تا سقف مورد نظر

(نامحدود)

نمونه‌گیری

نمونه‌گیری طبقه‌ای : انتخاب نمونه از میان واحدهای جامعه که از نظر صفت مورد مطالعه گروه‌بندی شده‌اند

• نمونه‌گیری خوشه‌ای : انتخاب نمونه از میان افراد جامعه که در دسته‌هایی خوشه‌بندی شده‌اند

• نمونه‌گیری مرحله‌ای : انتخاب خوشه‌ها به طور تصادفی و نمونه‌گیری از خوشه‌های منتخب

نمونه‌گیری غیر احتمالی

• **نمونه‌گیری راحت:** نمونه‌گیری از آنهایی که از همه راحت‌تر هستند

• **نمونه‌گیری داوطلبانه:** انتخاب نمونه از میان افرادی که خود داوطلب هستند.

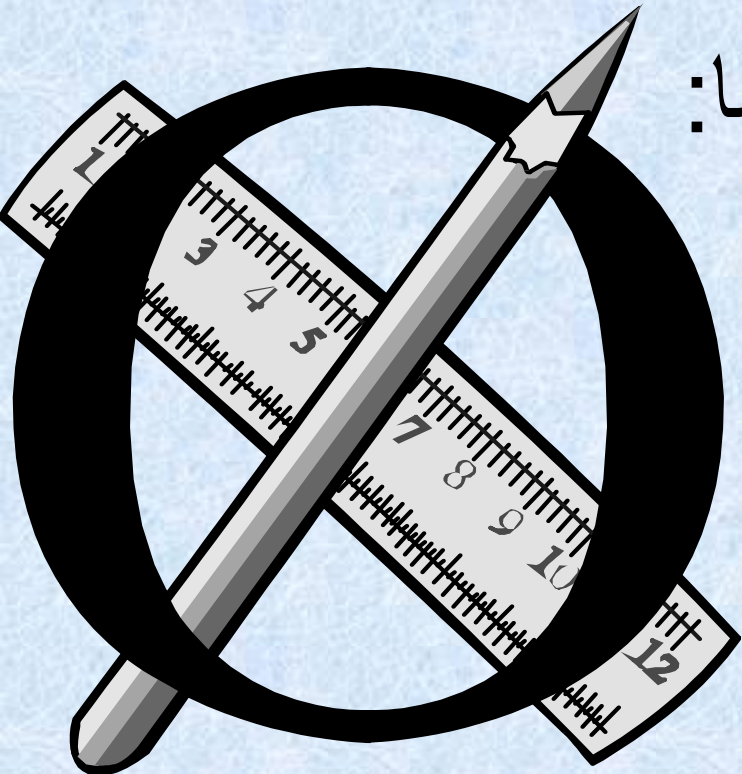
نمونه‌گیری غیر احتمالی

- **نمونه‌گیری سهمیه‌ای:** نمونه‌گیری راحت و آسان از میان گروه‌هایی از جامعه
- **نمونه‌گیری هدفمند:** گزینش دست‌چین کردن نمونه مورد نظر از میان گروه یا یا موارد مورد علاقه

جمع آوری داده ها

ابزار تحقیق بر حسب روش و هدف تحقیق
مشخص می شود.

رایج ترین ابزار گرد آوری داده ها:

جمع آوری داده‌ها

- اسناد: استفاده از مواد مکتوب به عنوان مبنای تحقیق
- مصاحبه‌ها: پرسش و بحث درباره موضوعات با افراد مورد نظر
- مشاهدات: جمع‌آوری داده‌ها از طریق تماشای شرکت کردن در فعالیتهای
- پرسشنامه‌ها: جمع‌آوری داده‌ها از طریق سؤالات مکتوب

مشاهده

• یکی از روش های جمع آوری اطلاعات که پژوهشگر طی آن به ثبت و ضبط اطلاعات مربوط به موضوع مورد نظر که خود شاهد وقوع حوادث آن است، می پردازد.

• هدف پژوهشگر در روش مشاهده ایجاد تغییر در پدیده یا محیط مورد بررسی نیست، بلکه صرفاً بررسی و مشاهده حوادث و وقایع، مطابق آنچه رخ می دهند، می باشند.

• محقق در این روش عمدتاً شاهد رفتارها، کنشها، و اعمال است تا گفتارها، گویش ها و عقاید.

- اگر پاسخگو قادر به انتقال اطلاعات نباشد یا جواب غیر واقع بدهد، سوال کردن بی فایده است و مشاهده مستقیم تنها راه دستیابی به اطلاعات است .
- مشاهده روشی است که با دقت و بینش کافی همراه بوده و در آن مجموعه اطلاعات و مشاهدات به طور دقیق ثبت و ضبط می شوند

• مزایا:

- اعتبار قابل توجه اطلاعات ضبط شده
- وابستگی غیر مستقیم روش مشاهده به موضوع مورد مشاهده
- امکان توصیف کامل و جامع حادثه

محدودیت ها:

- اتکا به زمان حال
- حوادث غیر قابل پیش بینی
- کیفی بودن اطلاعات
- متکی بودن به ظواهر امور

مصاحبه

• هنگامی که کسب اطلاعات از طریق مشاهده یا مطالعه امکان پذیر نباشد، مصاحبه مناسب ترین روش جمع آوری اطلاعات تلقی می شود.

• با توجه به انعطاف پذیری روش مصاحبه باید گفت که این روش یکی از بنیادی ترین و شاید بهترین روش جمع آوری اطلاعات باشد.

• در فرایند یک مصاحبه عوامل زیادی از جمله مصاحبه کننده، مصاحبه شونده، محیط مصاحبه، موضوع مصاحبه، و بالاخره متن سوالات دخیل می باشد.

• مزایا:

- مستقل از وضعیت سواد پاسخگو
- قابل استفاده برای افرادی که رابطه خوبی با نوشتن ندارند.
- قابل استفاده برای افرادی که از نظر نوشتاری ضعیف ولی قدرت بیان خوبی دارند.
- امکان کنترل پاسخها و پاسخگو
- امکان بررسی واکنش های مختلف پاسخگو وجود دارد.
- امکان مراجعه مکرر به پاسخگو برای تکمیل اطلاعات وجود دارد.
- روش مناسبی جهت کسب ایده، عقیده و نظر سنجی است.
- و ...

• محدودیت ها:

• فرایند مصاحبه وقت گیر و زمان بر است.

• نظر به زمان بر بودن، مصاحبه یک امر پرهزینه است.

• گاهی دستیابی به همه افراد مورد نظر امکان پذیر نیست.

• مصاحبه نیازمند رضایت و تمایل پاسخگو، و شکلیائی و حوصله مصاحبه گر دارد.

• بخاطر زمان بر بودن مصاحبه و هزینه زیاد آن، مصاحبه به تعداد کمی مصاحبه شونده محدود می شود. بنابراین دامنه اطلاعات محدود بوده و تعمیم نتایج به گروه های مشابه یا بزرگتر دچار مشکل است.

• در مصاحبه نظرات ارائه شده جنبه شخصی قوی دارد و قابل تعمیم نیست.

• گاهی افراد از ابراز نظرات صریح اکراه دارند.

• در مناطق پراکنده (از نظر جغرافیائی) مصاحبه عملی نیست.

• ممکن است از **مشاهده و مصاحبه** استفاده کرده باشید و در این قسمت نیاز است به طور شفاف توضیح دهید و نمونه برگه ثبت مشاهدات یا فرم مصاحبه را در پیوست ارائه دهید.

پرسشنامه

پرسشنامه ابزاری متداول برای جمع آوری اطلاعات است و به دلیل هزینه ناچیز تهیه، اکثر محققین به استفاده بیشتر از آن روی می آورند.

اگر از پرسشنامه خاصی استفاده کردید در قسمت
ابزار تحقیق ابتدا نام کامل پرسشنامه یا تست
وسازندگان پرسشنامه (اگر خودتان طراحی کردید
بنویسید پرسشنامه محقق ساخته) و هدف آن ها از
ساخت پرسشنامه یا ابزار را بنویسید.

اعتبار و پایایی ابزارها

• میزان اعتبار و پایایی پرسشنامه استفاده شده که معمولاً در پیشینه تحقیقات و مطالعات قبلی و یا توسط سازندگان ابزار به دست آمده است بیان شود.

ممکن است از وسایلی مثل دستگاه با یوفیدبک،
الکتروشوک، لامه سنج جعبه شرطی سازی
وامثال اینها استفاده کنید که معرفی این ابزار نیز
لازم است. می توانید تصاویری از این ابزار را
به صورت چاپی یا لوح فشرده (سی دی) پیوست
تحقیقتان کنید.

جمع آوري و تجزيه و تحليل داده ها

آزمونهاي آماري

- شاخص هاي تمايل مركزي
- شاخص هاي پراكندي
- جداول و نمودارها
- آزمونهاي كاي اسكوئر، تي ، آناليز واريانس و رگرسيون

ملاحظات اخلاقی

• ملاحظات اخلاقی به مجموعه قواعد و دستورالعمل هایی اطلاق می شود که به منظور جلوگیری از امکان بروز آسیب به دیگران باید مورد توجه قرار گیرد. ملاحظات اخلاقی از انتخاب موضوع تحقیق آغاز و تا نوشتن گزارش تحقیق ادامه می یابد.

• گستره اخلاق در پژوهش

- در تمامی موارد زیر لازم است مراعات اصول اخلاقی بعمل آید.
مواردی که باید رعایت شوند لازم است تا در طرح پژوهشی به صورت مشخص مورد بحث قرار گیرند.

• حقوق مولفین

• رضایت آگاهانه

- رازداری
- طراحی مطالعه
- کارآزمایی بالینی
- کارآمدی و استفاده از تحقیقات
- دسترسی به اطلاعات (مالکیت داده ها)
- انتشار نتایج و ...

مسائل مربوط به شئون اخلاقی

- مشکلات متداول اخلاقی در جریان تحقیق به طور معمول عبارتند از:
  - محرمانه بودن اطلاعات؛
  - محرمانه بودن نام؛
  - رعایت قانون؛
  - ملاحظات حرفه‌ای یا صنفی

محدودیت های تحقیق

محدودیت های تحقیق آن دسته از عواملی هستند که در مسیر جمع آوری اطلاعات و کسب نتایج مطلوب مانع ایجاد می کنند.

محدودیت های در اختیار محقق

محدودیت های خارج از اختیار تحقیق

جدول گانت

• مدت زمان لازم برای اجرای طرح

در این قسمت زمان لازم برای اجرای طرح باید ذکر شود و نوع و تاریخ فعالیتهای انجام شده را در خصوص انجام طرح در جدولی زمانی به نام جدول گانت که در فرمهای پروپوزال وجود دارد مشخص شود.

وقت اجرا (ماه)												زمان کل	نوعیتهای اجرایی	ردیف
12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1			
										—		2 هفته	ارائه طرح و تصویب	1
										—		2 هفته	تهیه تجهیزات لازم	2
									-			1 هفته	آموزش پرسنل اجرایی	3
									—			3 هفته	هماهنگی با آموزش و پرورش	4
								—	—			2 ماه	اجرای طرح	5
								—				2 هفته	ورود داده ها به رایانه	6
							—					2 هفته	تجزیه و تحلیل داده ها	7
						—						1 ماه	تهیه گزارش نهایی	8

گزارش تحقیق

• چنانچه بعد از اجرای تحقیق یافته ها و نتایج آن گزارش نشود ، گویی اصولاً تحقیقی صورت نگرفته است. از این رو نوشتن گزارش تحقیق و بویژه نوشتن مقاله پژوهشی در اولویت کار محقق است . در این میان وفادار ماندن به نتایج حاصله و ذکر منابع مورد استفاده اهمیتی دوچندان دارد.

منبع نویسی

شیوه و نکور

ابتدا نوع منبع را مشخص کنید

Name/s of author/s of the article.

Title of article.

Title of journal (abbreviated).

Year of publication.

Volume number (and issue).

Page numbers.

